

UZASADNIENIE

Decyzją z 26.10.2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił dla Z. S. kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1972 do 31.12.1981 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 18,32%. Do obliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął 6 lat, 1 miesiąc, 7 dni, tj. 73 miesiące okresów składkowych. Zakład wyjaśnił, że do obliczenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu 30.03.1980 r.-31.12.1998 r., ponieważ przy ustaleniu kapitału początkowego nie uwzględnienia się okresu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne rolników.

/decyzja k. 35 -36 akt ZUS/

Decyzją z 29.10.2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z 4.10.2018 r., na podstawie art. 24 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), przyznał wnioskodawcy Z. S. emeryturę od 17.10.2018r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Zakład podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Zakład wyjaśnił, że przyjął, iż: kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 106530,79 zł, średnie dalsze trwanie życia wynosi 218,40 miesięcy, wyliczona kwota emerytury zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 487,78 zł (106530,79 zł /218,40 miesięcy). Organ rentowy wyjaśnił, że w/w emerytura jest niższa od najniższej emerytury wynoszącej 1029,80 zł, ale nie podlega podwyższeniu, gdyż ubezpieczony nie udowodnił łącznie 25 lat składkowych i nieskładkowych. Zakład podał, że emerytura podlega zawieszeniu ponieważ ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę z KRUS, zaznaczając, że zawieszenie trwa do czasu wydania decyzji przez KRUS o przyznaniu lub brak prawa do wypłaty świadczenia w zbiegu i jednocześnie wyjaśniając, że w przypadku wystąpienia zbiegu świadczeń KRUS podejmie ich wypłatę, a w przypadku braku prawa do zbiegu świadczeń wyda decyzję, które ze świadczeń ma być wypłacone po dokonaniu przez wnioskodawcę wyboru świadczenia do wypłaty, wskazując, że w tym celu należy złożyć stosowne oświadczenie w KRUS.

/decyzja k. 49 akt ZUS/

Wnioskodawca odwołał się od obu w/w decyzji, uznając za krzywdzące przyjęcie przez ZUS minimalnych kwot zarobków w latach 1972-1978 do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego, jednocześnie wyjaśniając, że dokumentacja osobowo – płacowa z tego okresu została zniszczona oraz, że wszystkie zachowane dokumenty złożył do akt ZUS-skich. Skarżący zażądał przeliczenia jego emerytury z uwzględnieniem jego zarobków osiągniętych zgodnie ze stawką akordową, zaznaczając, że wykonywał pracę na nocnych zmianach, co zamierza udowodnić zeznaniami świadków.

/odwołania k. 3, 11, 15, e-prot. z 4.03.2019 r.:00:00:49, k. 3 akt VIII U 2507/18/

ZUS wniósł o oddalenie obu odwołań ubezpieczonego, podtrzymując dotychczasowe stanowisko i wyjaśniając, że Zakład nie uwzględnił stawek wynagrodzenia skarżącego wynikających z poszczególnych angaży w Zakładach (...), ale przyjął minimalne wynagrodzenie w jgu w spornym okresie zatrudnienia wnioskodawcy w w/w zakładzie pracy.

/odpowiedź na odwołania k. 4-5, e-prot. z 4.03.2019 r.: 00:04:39, k. 4-5 akt VIII U 2507/18/

Postanowieniem z 3.01.2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył do wspólnego rozpoznania sprawę z odwołania wnioskodawcy od decyzji ustalającej prawo do emerytury o sygn. VIII U 2507/18 ze sprawą z jego odwołania od decyzji ustalającej wysokość kapitału początkowego o sygn. VIII U 2506/18 /k. 7 załączonych akt VIII U 2507/18/.

Na rozprawie w dn. 9.07.2019 r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku - strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie /e-prot. z 9.07.2019 r.: 00:01:33, 00:14:59, 00:15:07/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. S. (urodzony (...)) złożył wniosek o emeryturę 4.10.2018 r. /wniosek o emeryturę k. 1 – 6 akt ZUS/.

W związku z powyższym ZUS wydał pierwszą zaskarżoną decyzję z 26.10.2018 r., którą wyliczył dla wnioskodawcy na dzień 1.01.1999 r. kapitał początkowy, przyjmując do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1972 do 31.12.1981 r. Zakład przyjął zarobki ubezpieczonego w następujących wysokościach:

- w 1972 r. 9899,81 zł,

- w 1973 r. 3833,25 zł,

- w 1974 r. 0,00 zł,

- w 1975 r. 9640,00 zł,

- w 1976 r. 14 400,00 zł,

- w 1977 r. 16 000,00 zł,

- w 1978 r. 5600,00 zł,

- w 1979 r. 0,00 zł,

- w 1980 r. 0,00 zł,

- w 1981 r. 0,00 zł

Zakład przyjął wnioskodawcy, zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), w roku 1972, 1973, 1975, 1978 do przeciętnego wynagrodzenia za te lata sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok, odpowiednią do liczby miesięcy, w których podlegał on ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów prawa polskiego. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 18,32%. Do obliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął 6 lat, 1 miesiąc, 7 dni, tj. 73 miesiące okresów składkowych. Współczynnik proporcjonalny do - osiągniętego do 31.12.1998 r. – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 37,45%. Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Do ustalenia współczynnika przyjęto: wartość współczynnika 37,45%, wiek wnioskodawcy w dniu 31.12.1998r. - wynoszący 45 lat, wiek 18 lat zgodnie z art. 174 ust. 8 ustawy emerytalnej, 65 lat wiek emerytalny, (...) łączna liczba okresów składkowych i nieskładkowych do 31.12.1998 r., 9000 dni wymagany staż 25 lat określony w dniach. Średnie dalsze trwanie życia - wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat - wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn - M.P. Nr 12, poz.173). Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wynosi 26630,78 zł. Został obliczony w następujący sposób: 293,01 zł x 37,45% (współczynnik proporcjonalny) = 109,73 zł, (73 miesiące składkowe x 1,3%) :12 x 223,67 zł (podstawa wymiaru) = 17,69 zł, razem 127,42 zł, które pomnożone przez 209 miesięcy średniego dalszego trwania życia dało 26630,78 zł. Zakład wyjaśnił,

że do obliczenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu 30.03.1980 r.-31.12.1998 r. ponieważ przy ustaleniu kapitału początkowego nie uwzględnienia się okresu opłacania składek na ubezpieczenia społeczne rolników.

/decyzja k. 35 -36 akt ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k. 37 akt ZUS/.

Drugą zaskarżoną decyzją z 29.10.2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 24 w/w ustawy emerytalnej, przyznał Z. S. emeryturę od 17.10.2018r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Zakład podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Zakład wyjaśnił, że przyjął, iż: kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 106530,79 zł, średnie dalsze trwanie życia wynosi 218,40 miesięcy, wyliczona kwota emerytury zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 487,78 zł (106530,79 zł /218,40 miesięcy). Organ rentowy wyjaśnił, że w/w emerytura jest niższa od najniższej emerytury wynoszącej 1029,80 zł, ale nie podlega podwyższeniu, gdyż ubezpieczony nie udowodnił łącznie 25 lat składkowych i nieskładkowych. Zakład podał, że emerytura podlega zawieszeniu ponieważ ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę z KRUS, zaznaczając, że zawieszenie trwa do czasu wydania decyzji przez KRUS o przyznaniu lub brak prawa do wypłaty świadczenia w zbiegu i jednocześnie wyjaśniając, że w przypadku wystąpienia zbiegu świadczeń KRUS podejmie ich wypłatę, a w przypadku braku prawa do zbiegu świadczeń wyda decyzję, które ze świadczeń ma być wypłacone po dokonaniu przez wnioskodawcę wyboru świadczenia do wypłaty, wskazując, że w tym celu należy złożyć stosowne oświadczenie w KRUS.

/decyzja k. 49 akt ZUS/

Z. S. był zatrudniony w Zakładach (...) od 21.10.1972 r. do 30.04.1978 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach przekładacz, kotoniarz. W okresie od 25.04.1973 r. do 29.04.1975 r. odbył służbę wojskową /świadcstwo pracy k.29 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 9.07.2019 r.: 00:12:00/.

Wynagrodzenie wnioskodawcy w w/w zakładzie pracy było ustalone według stawki godzinowej w akordzie.

W spornym okresie przedmiotowy zakład pracy wypłacał pracownikom premie, których wysokość zależała od wyników ich pracy, a ponadto były wypłacane 13-te pensje.

/zeznania świadka B. M. (1) e-prot. z 9.07.2019 r.: 00:04:50, zeznania świadka S. P. e-prot. z 9.07.2019 r.: 00:07:31, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 9.07.2019 r.: 00:12:00/

Zgodnie z zachowanymi oryginalnymi angażami wnioskodawca pracował w w/w zakładzie pracy w akordzie i otrzymywał wynagrodzenie miesięczne, które było ustalone według stawek godzinowych w następujących wysokościach:

- od 21.10.1972 r. do 25.04.1973 r. - 7,10 zł/godz.,
- od 30.04.1975 r. do 31.10.1975 r. - 10 zł/godz.,
- od 1.11.1975 r. do 31.05.1976 r. - 15 zł/godz.,
- od 1.06.1976 r. do 30.04.1978 r. - 16,50 zł/godz.

/dokumenty w aktach osobowych k. 25: umowa o pracę z 30.04.1972 r. , angaże , karta obiegowa w stosunku pracy zwolnienie, karta obiegowa zmiany z 28.04.1975 r. po powrocie z wojska, wniosek o zaszeregowanie z 1.06.1976 r., karta obiegowa przyjęcia z 21.10.1972 r., angaż z 1.11.1975 r., a nadto w aktach ZUS: angaże k. 17,19, 26, 32, umowa o pracę k. 25, karta obiegowa k. 27, 30, wniosek o zaszeregowanie k. 28, świadectwo pracy k. 31/.

Nie zachowała się z w/w okresu zatrudnienia oryginalna dokumentacja płacowa odwołującego, ani dokumentacja zawierająca ewidencję czasu pracy wnioskodawcy /niesporne, pismo Z.P.Dz. O. k. 24/.

Zgodnie z hipotetycznym wyliczeniem ZUS przy przyjęciu za okres zatrudnienia w w/w zakładzie pracy stawek godzinowych w podanych wyżej wysokościach i pełnego wymiaru czasu pracy oraz 6-dniowego tygodnia pracy, wnioskodawca uzyskał dochody w następujących wysokościach:

- od 21.10.1972 r. do 31.12.1972 r. 3138,20 zł,
- od 1.01.1973 r. do 25.04.1973 r. 5282,40 zł,
- od 30.04.1975 r. do 31.10.1975 r. 11880 zł,
- od 1.11.1975 r. do 31.12.1975 r. 5640 zł,
- od 1.01.1976 r. do 31.05.1976 r. 14610 zł,
- od 1.06.1976 r. do 31.12.1976 r. 22803 zł,
- od 1.01.1977 r. do do 31.12.1977 r. 38808 zł,
- od 1.01.1978 r. do 30.04.1978 r. 12771 zł.

Hipotetyczny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego dla wnioskodawcy z lat 1972 -1982 r. z przyjęciem za okres zatrudnienia w Zakładach (...) od 21.10.1972 r. do 31.12.1976 r. (z wyłączeniem przerwy na służbę wojskową od 25.04.1973 r. do 29.04.1975 r.) stawek godzinowych wynikających z zachowanych angaży z okresu zatrudnienia odwołującego w w/w zakładzie pracy wynosi 34,42%.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto zarobki wnioskodawcy za lata 1972-1981 w następujących wysokościach:

- w 1972 r. -10671,38 zł,
- w 1973 r. -5282,40zł,
- w 1974 r. - 0,00 zł,
- w 1975 r.- 17520,00 zł,
- w 1976 r. - 37413,00 zł,
- w 1977 r. - 12771,00 zł,
- w 1978 r. - 0,00 zł,
- w 1979 r. -0,00 zł,
- w 1980 r. - 0,00 zł,
- w 1981 r. - 0,00 zł.

Hipotetyczny kapitał początkowy dla wnioskodawcy przy uwzględnieniu w/w zarobków wyniósł na dzień 1.01.1999 r. 29880,73 zł i został obliczony w następujący sposób: $293,01 \text{ zł} \times 37,45\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 109,73 zł, (73 miesiące składkowe $\times 1,3\%$) : $12 \times 420,23 \text{ zł}$ (podstawa wymiaru) = 33,24 zł, razem 142,97 zł, które pomnożone przez 209 miesięcy dalszego średniego trwania życia dało 29880,73 zł.

Hipotetyczna emerytura wnioskodawcy na dzień jej przyznania, tj. 17.10.2018 r., wynosi 547,315 zł, przy przyjęciu kwoty zawaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 119531,56 zł, 218,40 miesięcy średniego dalszego trwania życia. Po waloryzacji w/w emerytura od 1.03.2019 r. wynosi 562,96 zł.

/pismo ZUS k. 36, wykaz zarobków wg stawek godzinowych k. 37, wykaz wprowadzonych dochodów k. 39, hipotetyczne ponowne ustalenie kapitału początkowego k. 40, obliczenie wskaźnika k. 42, obliczenie emerytury k. 43 /

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS-owskich i załączonych aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia Zakładach (...), których wiarygodność nie budzi wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Nadto Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach wnioskodawcy oraz świadków B. M. (2) i S. P., co do faktu, że wynagrodzenie odwołującego było ustalane zgodnie ze stawką godzinową za pracę w akordzie, albowiem ich treść wzajemnie ze sobą koresponduje, a nadto koreluje z oryginalnymi angażami skarżącego ze spornego okresu zatrudnienia w w/w Zakładach (...).

Zarówno z zeznań wnioskodawcy, jak i w/w świadków nie wynika jednak, jak konkretnie kształtowało się miesięczne wynagrodzenie odwołującego oraz wysokość ewentualnych dodatków do tego wynagrodzenia jak np. premii, czy trzynastej pensji, a przyjęcie jakichkolwiek domniemań w tym zakresie jest niedopuszczalne. Świadkowie nie umieli precyzyjnie określić wysokości wynagrodzenia zasadniczego skarżącego i wysokości przyznawanych mu dodatkowych składników wynagrodzenia. Z zeznań świadków wynika, że nie tylko nie znają wysokości zarobków odwołującego, ale nie pamiętają również w jakiej wysokości w badanym okresie otrzymywali własne wynagrodzenia. O ile zeznania świadka B. M. (2) wskazują na fakt wypłaty w w/w zakładzie pracy premii to jednak w oparciu o te zeznania nie sposób wywieść precyzyjnie czy premia była w ogóle wnioskodawcy wypłacana, a jeżeli tak, to jaka była jej wysokość, gdyż świadek zeznała, że zależało to od wypracowanych wyników. Natomiast świadek S. P. zeznał jedynie, że chyba jakieś premie były, ale nie pamięta tego, dodając, że były jakieś trzynastki, co również nie pozwala odtworzyć czy i w jakiej konkretnie wysokości wnioskodawca uzyskiwał w badanym okresie wynagrodzenie zasadnicze i jego dodatkowe składniki, bo nawet jeśli przyjąć, że skarżącemu była wypłacana 13 pensja to nadal pozostała niejasna jej wysokość, gdyż nie ma dowodów, które pozwalałyby ustalić jej rzeczywistą wysokość. Nie można też za miarodajny dowód na wysokość poszczególnych składników wynagrodzenia przyjmować jedynie twierdzeń wnioskodawcy, z których - podobnie jak z zeznań świadków - nie da się precyzyjnie ustalić wysokości składników jego wynagrodzenia w poszczególnych miesiącach w spornym okresie zatrudnienia.

Przy braku konkretnych danych brak jest więc podstaw do ustalenia rzeczywistej kwoty wynagrodzenia za sporny okres w inny sposób niż to uczynił ZUS, który w toku postępowania odtworzył zarobki wnioskodawcy na podstawie zachowanych angaży, z których wynika wysokość stawki godzinowej, według której było obliczane wynagrodzenie skarżącego za pracę w akordzie, przy jednoczesnym przyjęciu, że wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

Nie ma dokumentacji, z której wynikałoby ile faktycznie godzin wnioskodawca przepracował w poszczególnych miesiącach, wobec czego nie było podstaw do przyjęcia, że odwołujący pracował więcej niżby to wynikało z obowiązującego go normatywnego czasu pracy w ramach zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu.

Wnioskodawca w toku postępowania odwoławczego nie przedłożył żadnych dowodów, które potwierdziłyby sposób naliczania i faktyczną wysokość otrzymywanego przez niego wynagrodzenia, czy też przyznawanych premii, bądź trzynastej pensji, ale wprost przyznał, że nie dysponuje żadnymi innymi dokumentami poza złożonymi przez niego w ZUS-ie angażami z okresu zatrudnienia w Zakładach (...).

Tym samym jako miarodajne i najbardziej zbliżone do faktycznie osiągniętych zarobków wnioskodawcy należało przyjąć jedynie wynagrodzenie według stawki godzinowej określonej w w/w angażach, przy przyjęciu pełnego wymiaru czasu pracy skarżącego.

Sąd przyjął za wiarygodne hipotetyczne wyliczenie dokonane przez ZUS, nie znajdując z urzędu podstaw do jego kwestionowania, tym bardziej, że wnioskodawca również nie zgłosił żadnych zastrzeżeń co do sposobu czy wysokości rachunkowych wyliczeń organu rentowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwolania zasługują jedynie częściowo na uwzględnienie.

W myśl art.26 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r.,poz. 1270 ze zm.) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Zgodnie art. 173 ust. 1 w/w ustawy dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy). Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Natomiast ust. 7 art. 174 stanowi, że do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 w/w przepisu stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku według określonego w ustawie wzoru. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (ust. 13).

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego

wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (ust. 3b).

Zgodnie natomiast z treścią art. 15 ust. 2a cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z 7 maja 2003 r., III UZP 2/03, OSNAPiUS z 2003 roku nr. 14, poz.338)

Zgodnie z treścią §21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11.10.2011 r. sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja § 21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do 23.11.2011 r. § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Należy przypomnieć, że w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego. W związku z tym to na ubezpieczonym spoczywał ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki wnioskodawca powinien udowodnić, że w spornym okresie uzyskiwał wynagrodzenie w konkretnie określonej wysokości oraz to, że od wynagrodzenia tego była odprowadzana składka./Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.08.2016 r. III AUa 1723/15 LEX nr 2149641/.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...), co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonego.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18.01. 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Nie zachowała się oryginalna dokumentacja płacowa odwołującego z okresu zatrudnienia w Zakładach (...), a z zeznań wnioskodawcy, świadków i przedłożonych dokumentów pracowniczych skarżącego nie wynika, jaka była rzeczywista wysokość wypłacanego w poszczególnych miesiącach wynagrodzenia zasadniczego, jak i ewentualnie uzyskiwanych przez odwołującego innych dodatków w postaci premii, czy 13 pensji.

Wnioskodawca, na którym zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodowy, nie udowodnił swojego roszczenia w tym zakresie. Stosownie bowiem do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w

szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione.

W postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawie o przeliczenie wysokości emerytury możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego ubezpieczonego lub innych pracowników. Nie jest jednak możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o jakąś hipotetyczną uśrednioną wielkość wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczonego, bowiem uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy (wyrok SN z 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Lex nr 390123).

Co za tym idzie, zasada obliczania świadczeń w oparciu o rzeczywiste zarobki nie może zostać zastąpiona domniemaniem wynagrodzenia w danym roku kalendarzowym. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9.01.1998 r. (II UKN 440/97, Lex nr 34199), przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Prymat nadany dokumentacji pracowniczej prowadzi do gradacji mocy dowodowej polegającej na tym, że dokumentacja ta stanowi podstawę weryfikacji pozostałych dowodów przedłożonych przez strony. Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, Lex 32696; wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, Lex 303869). Przy czym nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń ubezpieczonego. Twierdzenia te muszą być udowodnione.

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela ww. stanowiska, podobnie jak stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 3.09.2013 r., III AUa 303/13 (Lex nr 1366097), że Sąd nie może ustalać wysokości zarobków na podstawie przypuszczeń i uśrednień. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być bowiem uwzględnione tylko wynagrodzenie faktyczne uzyskane przez zainteresowanego w danym okresie. Jego wysokość musi być niewątpliwa i bezwarunkowa. Podkreślić bowiem należy, iż stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały wyznaczone pomiędzy pracodawcą a jego konkretnym pracownikiem.

Rzeczą sądu w sprawach o wysokość emerytury jest zatem dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe wykazane muszą być w sposób nie budzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości i co do odprowadzonych od nich składek na ubezpieczenie społeczne.

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje jakakolwiek niepewność czy nie zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy, a następnie kwoty świadczenia emerytalnego.

Odwołujący wniósł o uwzględnienie do obliczenia wysokości świadczenia, wynagrodzenia, jakie osiągał w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) na podstawie złożonych przez siebie angaży, w których podano stawkę godzinową za pracę w akordzie, według której było ustalane jego wynagrodzenie, argumentując, że pracował na nocne zmiany, a jego rzeczywiste zarobki były znacznie wyższe niż przyjęte przez ZUS obowiązujące wówczas minimalne wynagrodzenie w jednostkach gospodarki uspołecznionej, żądając by ZUS przyjął średnie zarobki na stanowisku pracy na jakim wówczas pracował skarżący. Z zeznań świadków wynika zaś, że oprócz wynagrodzenia ustalanego według stawki

godzinowej za pracę w akordzie, w badanym okresie zakład pracy wypłacał także premie, których wysokość była zależna od wypracowanych wyników i 13-te pensje.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż możliwym jest przyjęcie w okresie zatrudnienia odwołującego w Zakładach (...) wynagrodzenia w oparciu o oryginalne angaże ze stawką godzinową. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w ww. okresie ubezpieczony świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy i z pewnością otrzymywał wynagrodzenie w wysokości co najmniej określonej zgodnie ze stawką godzinową w angażach wystawionych przez ten zakład.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą Sądów Okręgowych, Apelacyjnych i Sądu Najwyższego w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację z akt osobowych, taką jak min.: umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia uwzględniając tylko „ pewne ” składniki wynagrodzenia, wypłacane w danym okresie stale i w określonej wysokości przy przyjęciu wymiaru czasu pracy udowodnionego przez ubezpieczonego co też Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie uczynił za w/w okresy od 16.09.1971 r. do 26.10.1972 r, oraz od 18.11.1974r. do 31.07.1977 r. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 11.12.2017 r. III AUa 1071/16, LEX nr 2423321, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.08.2016 r. III AUa 1723/15, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24.05.2016 r. III AUa 119/16 , L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29.10.2015 r. III AUa 822/15, L., wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z 18.09.2013 r. V U 466/13, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12.02.2013 r. III AUa 1024/12, L.).

Reasumując – w świetle dostępnej dokumentacji osobowej skarżącego możliwym było jedynie odtworzenie jego zarobków w sposób pewny z uwzględnieniem stawek godzinowych ustalonych zgodnie z angażami z badanego okresu zatrudnienia i z uwzględnieniem pełnego wymiaru czasu pracy.

Z tych wszystkich powodów Sąd stwierdził, iż możliwym było jedynie ustalenie wysokości wynagrodzenia odwołującego przy uwzględnieniu tygodniowej normy czasu pracy i stawki godzinowej wynikającej z jego angaży. Przy takich zasadach hipotetyczny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 34,42% z lat 1972–1981, który jest korzystniejszy od dotychczasowego w wysokości 18,32%, a wartość świadczenia emerytalnego na dzień 17.10.2018 r. wynosi 547,315zł, a po waloryzacji od 1.03.2019 r. 562,96 zł. Powyższe wyliczenie zostało dokonane przez organ rentowy. Wnioskodawca nie kwestionował tego wyliczenia pod względem rachunkowym, a Sąd nie znalazł żadnych powodów by czynić to z urzędu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w pkt. 1 sentencji, a w pozostałym zakresie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako niezasadne, o czym orzekł jak w punkcie 2 wyroku.

A.P.